

ГРОМКО Тетяна Василівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх учителів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

DANILYUK Oksana Klimovna – Candidate of Philology, Associate Professor of the Department of

Philology and Methodology of Primary Education of the East European National Lesia Ukrainka University.

Circle of scientific interests: vocational training of future teachers.

GROMKO Tetyana Vasilivna – Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Ukrainian Language Department of Centralukrainian Vladymyr Vynnychenko State Pedagogic University.

Circle of scientific interests: vocational training of future teachers.

Дата надходження рукопису 12. 03. 2018 р.

Рецензент – д.п.н. професор В. Ф. Черкасов.

УДК 378.016:376

ДОЛИННИЙ Юрій Олексійович –

кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівського національного педагогічного університету імені О. Довженка
e-mail: pednauk@ukr.net

РЕАЛІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ ДО РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Актуальною проблемою сучасної педагогічної теорії і практики є процеси професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями у вищій школі. Це зумовлено тим, що діти з обмеженими фізичними можливостями в сучасному демократичному суспільстві не мають права залишатися на узбіччі соціально-культурних процесів, системи людських взаємин і цінностей. Ці діти мають такі ж права, як і здорові: їм необхідно повноцінно навчатися, отримувати загальну освіту та в майбутньому приносити користь суспільству та державі.

Процес становлення нашої держави, демократичний розвиток суспільства, соціальна політика України вимагає переходу до нового типу гуманістично-інноваційної фізкультурної освіти, яка здійснюється на основі впровадження нового змісту, форм, методів навчання, підвищення якості професійної підготовки, розвитку професійно значущих якостей майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту, що відповідають вимогам сучасної реабілітаційної роботи з дітьми [1].

Отже, якісна професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту є актуальною проблемою сучасності.

Ця робота ґрунтується на міжнародних

правових документах щодо захисту дітей з обмеженими фізичними можливостями: Конвенція ООН про права дитини, «Саламанська декларація», «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів».

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичний аналіз наукових джерел дозволив вивчити значний досвід з теорії та практики професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту у вищій школі. Зокрема, такі її аспекти: професійна підготовка майбутніх фахівців (Ю. Д. Бойчук, О. А. Дубасенюк, М. Б. Євтух, В. І. Наумчук, В. В. Ягупов й інші); професійна підготовка майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту (Т. М. Бугеря, Л. Б. Волошко, А. М. Герцик, М. В. Дутчак, Р. П. Карпюк, Т. Ю. Круцевич, Р. В. Клопов, А. П. Конох, О. С. Куц, В. М. Платонов, Є. Н. Приступа, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, Б. М. Шиян, Ю. М. Шкрібтій); реалізація принципу неперервності професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (С. У. Гончаренко, І. А. Зязюн, С. О. Сисоєва, В. О. Кукса, Л. П. Сущенко й інші).

Мета статті – розглянути практичну реалізацію системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями з обмеженими фізичними можливостями.

Виклад основного матеріалу дослідження. В останні роки в Україні відбуваються корінні зміни у формування ставлення та відношення людства до інвалідів відповідно до світових стандартів.

Процес становлення нашої держави, демократичний розвиток суспільства, соціальна політика України вимагають переходу до нового типу гуманістично-інноваційної фізкультурної освіти, яка здійснюється на основі впровадження нового змісту, форм, методів навчання, підвищення якості професійної підготовки, розвитку професійно значущих навичок у майбутнього фахівця з фізичного виховання та спорту, що відповідають вимогам сучасної реабілітаційної роботи з дітьми.

Отже, якісна професійна підготовка майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту є актуальною проблемою сучасності [1].

Ця робота ґрунтується на міжнародних правових документах щодо захисту дітей з обмеженими фізичними можливостями: Конвенції ООН про права дитини, «Саламанській декларації», «Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів».

Професійна підготовка майбутніх фахівців із фізичного виховання і спорту щодо реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями передбачає якісну систему вищої освіти, яка відповідає вимогам сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи; глибоке знання майбутніми фахівцями фізіологічних і психолого-педагогічних особливостей дітей з фізичними обмеженнями в розвитку; вдосконалення державної професійної освіти, законодавчо-нормативної бази України, створення моделі професійної підготовки майбутніх фахівців із фізичного виховання та спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями [3].

Важливе місце в системі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями відводиться експериментальній «Програмі підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями».

Підготовка фахівців із фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями (галузь знань 22 «Охорона здоров'я») складається з двох рівнів вищої освіти: підготовка бакалавра кваліфікація «Бакалавр з фізичної терапії, ерготерапії,

фахівець з фізичної реабілітації. Вчитель фізичної культури» (4 роки навчання) та підготовка магістра кваліфікації «Магістр з охорони здоров'я. Фахівець з фізичної реабілітації. Викладач фізичної культури» (1,5 роки навчання [6].

Програма підготовки бакалавра з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями складається з навчальних дисциплін циклу загальної підготовки та фахового (професійно-практичного) циклу.

Цикл загальної підготовки містить у своїй основі «Нормативні навчальні дисципліни», «Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором навчального закладу)», «Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором студента)».

Нормативні навчальні дисципліни складаються з таких дисциплін та видів навчальної роботи студентів: «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Історія України», «Історія української культури», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка)», «Біохімія», «Безпека життєдіяльності, охорона праці», «Біологія та основи екології», «Анатомія людини», «Фізіологія людини» «Цивільний захист, перша медична допомога», «Фізичне виховання» [6].

Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором навчального закладу) складаються з таких дисциплін та видів навчальної роботи студентів: «Економічна теорія», «Правознавство», «Психологія», «Педагогіка», «Курсова робота з педагогіки або психології», «Основи педагогічної майстерності», «Інформаційно-комп'ютерні технології».

Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором студента) складаються з дисциплін «Соціологія», «Політологія».

Фаховий (професійно-практичний) цикл підготовки бакалавра з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями містить у своїй основі «Нормативні навчальні дисципліни», «Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором навчального закладу)», «Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором студента)» [6].

Нормативні навчальні дисципліни складаються із таких дисциплін та видів навчальної роботи студентів: «Основи фізичної реабілітації», «Методи досліджень з фізичної реабілітації», «Основи догляду за хворими та людьми з обмеженими фізичними можливостями», «Валеологія», «Фармакологічні засоби фізичної реабілітації», «Основи реабілітаційного масажу», «Фізична реабілітація людей з обмеженими фізичними

можливостями», «Вікова анатомія людини», «Вікова фізіологія людини», «Теорія і методика фізичного виховання», «Методика навчання основ здоров'я» «Метрологічний контроль у фізичній реабілітації», «Оздоровчі технології», «Основи раціонального харчування», «ЛФК, лікарський контроль», «Сучасні апаратурні і технічні технології фізичної реабілітації», «Навчальна клінічна практика», «Навчальна педагогічна практика», «Виробнича клінічна практика», «Виробнича педагогічна практика».

Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором навчального закладу) складаються з таких дисциплін та видів навчальної роботи студентів: «Основи здорового способу життя», «Гімнастика і методика викладання», «Спортивні ігри і методика викладання», «Плавання і методика викладання», «Основи шкільної гігієни на уроках з фізичного виховання і спорту», «Легка атлетика і методика викладання» [6].

Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором студента) складаються з дисциплін та видів навчальної роботи студентів: «Спортивна медицина», «Спортивно-педагогічне вдосконалення», «Зимові табірні збори», «Теорія і методика обраного виду спорту», «Табірні збори зі спортивних ігор», «Клініко-лабораторна і функціональна діагностика», «Фізична реабілітація при захворюваннях опорно-рухового апарату», «Загальна і часткова патологія», «Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи», «Фізична реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів», «Курсова робота з фізичної реабілітації».

Закінчується програма підготовки бакалавра з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями комплексним кваліфікаційним екзаменом.

Практичну реалізацію системи професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями було впроваджено у 12 закладах вищої освіти України.

Для вирішення завдань дослідження реалізації практичної складової системи професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту за спеціальністю «фізична терапія, ерготерапія» до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями були застосовані теоретичні й емпіричні методи: аналіз та узагальнення наукової і методичної літератури; педагогічне анкетування, педагогічні спостереження й експеримент; методи математичної статистики; дисперсійний аналіз [8].

Дослідження проведено чотирма етапами

з вересня 2013 року по травень 2018 року.

На першому етапі (2013–2014 н.р.) здійснено пошук, а також вивчення наукової та методичної літератури з подальшим вивченням і аналізом стану проблеми процесу підготовки бакалаврів з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи. Проаналізовано програми, навчально-методичні вказівки підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, уточнено мету, завдання й методи, визначено предмет і об'єкт дослідження.

На цьому етапі обґрунтовано значення і необхідність впровадження в навчальний процес «Програму підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями», оптимальної моделі навчання. На заняттях з навчальних дисциплін циклу загальної підготовки та фахового (професійно-практичного) циклу були проведені педагогічні спостереження та бесіди.

Основне місце в дослідженні займав педагогічний експеримент, що проводився у закладах вищої освіти м. Слов'янськ, м. Кам'янець-Подільськ, м. Кремена, м. Северодонецьк, м. Полтава, м. Суми, м. Черкаси, м. Луцьк, м. Краматорськ, м. Чернігів, м. Глухів 2014–2017 навчальних років. Педагогічний експеримент включав констатуючий і формуючий етапи. Середнє статистичне загальної кількості студентів охоплених експериментом складала 490 персон: 310 чоловіків та 180 жінок.

Другий етап дослідження (вересень–листопад 2014 р.) проведено констатуючий педагогічний експеримент. На цьому етапі здійснено добір методик та програм навчання, у вищій школі, анкетування. Аналіз результатів констатуючого експерименту дав змогу визначити точки зору студентів вищих навчальних закладів до змісту готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, що своєю чергою дозволило розробити наступний план експерименту. У результаті попереднього дослідження було встановлено ідентичність експериментальних і контрольних груп. Особливістю даного етапу було широке використання методів тестування з наступними аналізами його результатів.

Третій етап (листопад 2014 – травень 2017 року) передбачав проведення формуючого експерименту у відповідності до запровадженої програми підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями, яка була спрямована на вивчення педагогічних умов, а також змісту, форм організації і методів

реалізації цих умов. У педагогічному експерименті взяли участь 490 студентів 2 курсу з 2014 по 2017 роки.

Відмінності в програмі та методиці проведення занять між експериментальною та контрольною групами залежали від умов та вимог експерименту. У ході педагогічного дослідження вивчався вплив 2-х факторів (загальна та експериментальна програма) на зміну показників критеріїв готовності майбутніх бакалаврів. Региструвалися результати запитань (%) відношення критеріїв (мотиваційного, когнітивного, рефлексивного, професійного) готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями за чотирма рівнями (високий, середній, достатній, низький) оцінювання як у контрольній групі, так і у експериментальній.

Для об'єктивного проведення експерименту на кожний критерій готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури були розроблені по дві анкети запитань. Загальна кількість анкет у дослідженні склала 8 шт.:

– анкета № 1 дослідження мотиваційного критерію спрямована на виявлення учбово-пізнавальної мотивації студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури) під час навчання у вищих навчальних закладах України;

– анкета № 2 дослідження мотиваційного критерію спрямована на виявлення діяльнійшої мотивації студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури) під час навчання у вищих навчальних закладах України;

– анкета № 3, 4 дослідження спрямована на виявлення когнітивного критерію у студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури);

– анкета № 5, 6 дослідження спрямована на виявлення рефлексивного критерію готовності до професійної діяльності студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури);

– анкета № 7 дослідження спрямована на виявлення професійного критерію у студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації; вчителів з фізичної культури);

– анкета № 8 дослідження спрямована на виявлення професійних знань та навичок у студентів (майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації;

вчителів з фізичної культури).

У результаті проведених досліджень нами було виявлено найбільш впливову навчальну програму. За показниками учбової підготовленості студенти на початку педагогічного експерименту мало відрізнялись один від одного ($P < 0,05$). Навчальні заняття проводилися паралельно в дослідних групах за експериментальною програмою підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи так і в контрольних групах відповідно до розкладу звичайних робочих навчальних планів того чи іншого закладу вищої освіти у середньої кількості 22,5 годин на тиждень.

Під час проведення третього етапу уточнювались і вносились корективи у систему педагогічних дій, які були спрямовані на активацію розумової та емоційної наполегливості засвоєння запровадженої «Програми підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями».

На четвертому етапі (червень 2017 року – січень 2018 року) аналізувалися результати формуючого експерименту, виявлялися особливості організації учбових занять, оформлялась монографія, публікувалися результати досліджень у вітчизняних та іноземних збірниках наукових праць різного рівня, впроваджувались у практику результати досліджень.

Підвищення рівня готовності бакалаврів кваліфікації «Бакалавр з фізичної терапії, ерготерапії, фахівець з фізичної реабілітації. Вчитель фізичної культури, що до реабілітаційної роботи з дітьми є одним із головним завданням закладу вищої освіти який готує фахівців з реабілітаційної роботи. Для вирішення цього складного і важливого напрямку проблеми були розроблені ефективні засоби навчально-педагогічного впливу на студентську молодь, яка у майбутньому планує займатись реабілітаційною роботою з людьми.

Використання програм підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання і спорту за спеціальністю «фізична терапія, ерготерапія» в учбово-педагогічному процесі серед студентів проходить в різних аспектах. Про це свідчать дослідження багатьох авторів Т. М. Бугері, О. М. Вацеби, А. М. Герцик, С. У. Гончаренко, О. Д. Дубогай, М. В. Дутчак, І. А. Зязюн, І. Б. Іванова, Р. П. Карпюк, Р. В. Клопова, Т. Ю. Круцевич, В. О. Куksi, О. С. Куца, В. П. Мурзи, В. М. Мухина, Є. Н. Приступи, Ю. М. Полулященко, С. О. Сисоева, Л. П. Сущенко, О. В. Тимошенко, О. О. Шевцова, Л. М. Шипіциної, Б. М. Шиян, Ю. М. Шкрєбтій та ін. Роботи цих та інших авторів розкривають питання професійної

підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту; безперервності професійної підготовки; понятійного апарату підготовки фахівців з фізичної реабілітації; організації корекційно-реабілітаційної та соціальної роботи з дітьми та молоддю з обмеженими можливостями здоров'я [7].

Разом з тим, дані про використання програм в учбовому процесі серед студентів з метою підвищення мотиваційного, когнітивного, рефлексивного, професійного компонентів готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, фізичної реабілітації практично відсутні.

Відмінності в досліджуваних групах залежали від умов проведення, представлених у загальній програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки. Заняття з експериментальної «Програми підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями» в досліджуваних групах проводили за робочим навчальним планом експериментальної програми у кількості 24 годин на тиждень. Студенти контрольних груп навчалися згідно із загальноосвітньою програмою підготовки фахівців з фізичної реабілітації закладу вищої освіти.

Експеримент було побудовано на загальноприйнятих принципах і методах навчання. Для визначення динаміки освоєння експериментальної та загальної навчальної програми підготовки майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії, фахівець з фізичної реабілітації з 2 по 4 курс (2014 – 15 н.р., 2015 – 16 н.р., 2016–17 н.р.) був взятий з робочого навчального плану середній кількісний показник навчальних годин за 3 роки навчання у кількості 2000 годин із розрахунку 22,5 години на тиждень з урахуванням 89 тижнів навчання за 3 роки.

Визначення динаміки освоєння експериментальної та загальної навчальної програми підготовки майбутніх бакалаврів під час експерименту оцінювалось за 4 контрольними точками за весь період експериментальної роботи (з 2014 – 2017 рік). Перша контрольна точка від 0 до 500 навчальних годин; друга контрольна точка від 500 до 1000 навчальних годин; третя від 1000 до 1500 навчальних годин; четверта від 1500 до 2000 навчальних годин. Аналіз динаміки показників впливу освоєння експериментальної та загальної навчальної програми на рівень навченості бакалаврів проводився через кожних 500 навчальних занять за результатами запитань (%) відношення мотиваційного, когнітивного, рефлексивного, професійного критеріїв готовності майбутніх фахівців з фізичного

виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Метою професійної підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями є визначення ступеню впливу програм різної направленості на розвиток у студентів учбово-пізнавальної, діяльній, когнітивній, рефлексивній діяльності у ході занять в вищих закладах, професійних знань та навичок майбутніх фахівців. Для досягнення поставленої мети та розв'язання завдань був проведений педагогічний експеримент (2013–18 рік) за результатами якого зроблено аналіз впровадження «Програми підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями» розроблену нами у наслідок проведення першого та другого етапу нашого дослідження. Педагогічний експеримент дав нам можливість виявити динаміку критеріїв (мотиваційного, когнітивного, рефлексивного, професійного) готовності майбутніх бакалаврів з фізичної терапії, ерготерапії, фахівців з фізичної реабілітації.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Грибан Г. П. Системний підхід у навчальному процесі з фізичного виховання / Г. П. Грибан // Педагогічні науки: зб. наукових праць Полтавського нац. пед. ун-ту ім. В. Г. Короленка. – Вип. 55. – Полтава, 2012. – С. 74–79.
2. Долинний Ю. О. Оздоровчі технології осіб з обмеженими можливостями: навчальний посібник для студентів спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія» вищих навчальних закладів / Ю. О. Долинний. – Краматорськ: ДДМА, 2017. – 83 с.
3. Долинний Ю. О. Теоретичні аспекти реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями: монографія / Ю. О. Долинний; за заг.ред. В. В. Борисова. – Краматорськ: ДДМА, 2015. – 106 с.
4. Иванов В. С. Основы математической статистики / В. С. Иванов. – М.: Физкультура и спорт, 1990. – 175 с.
5. Кремер Н. Ш. Теория вероятностей и математическая статистика / Н. Ш. Кремер. – М.: Юнити, 2000. – 543 с.
6. Курок О. І. Програма підготовки фахівців з фізичного виховання і спорту до реабілітаційної роботи з дітьми з обмеженими фізичними можливостями. Навчально-методичний посібник / О. І. Курок, Ю. О. Долинний. – Краматорськ: ДДМА, 2017. – 115 с.
7. Матвеев Л. П. Основы общей теории спорта и системы подготовки спортсменов / Л. П. Матвеев. – Київ: Олимпийская литература, 1999. – 317 с.
8. Сусликов Б. А. Статистические методы обработки результатов измерений // Спортивная

метрология / Под ред. проф. Зацюрского В. М. – М.: Физкультура и спорт, 1982. – С. 19–62.

9. Теория и методика физического воспитания: учебник / под ред. Т. Ю. Круцевич. – Київ: Олимпийская литература, 2003. – Т. 1. – 422 с.

10. Тюрин Ю. Н. Статистический анализ данных на компьютере / Под ред. Фигурнова В.Э. – М.: ИНФРА, 1998. – 528 с.

11. Холодов Ж. К. Теория и методика физического воспитания / Холодов Ж. К., Кузнецов В. С. – Москва: Академия, 2001. – С. 131–132.

REFERENCES

1. Hryban, N. P. (2012). *Systemnyy pidkhid u navchal'nomu protsesi z fizychnoho vykhovannya*. [System approach in the educational process of physical education]. Poltava.

2. Dolynnyy, YU. O. (2017). *Ozdorovchi tekhnolohiyi osib z obmezhenymy mozhlyvostyamy: navchal'nyy posibnyk dlya studentiv spetsial'nosti 227 «Fizychna terapiya, erhoterapiya» vushchyykh navchal'nykh zakladiv*. [Health-improving technologies for people with disabilities: a textbook for students of specialty 227 «Physical therapy, ergotherapy» of higher educational institutions]. Kramatorsk.

3. Dolynnyy, YU. O. (2015). *Teoretychni aspekty reabilitatsiynoyi roboty z dit'my z obmezhenymy fizychnymy mozhlyvostyamy: monohrafiya*. [Theoretical aspects of rehabilitation work with children with disabilities: a monograph]. Kramatorsk.

4. Ivanov, V. S. (1990). *Osnovy matematicheskoy statistiki*. [The Fundamentals of Mathematical Statistics]. Moscow.

5. Kremer, N. SH. (2000). *Teoriya veroyatnostey i matematicheskaya statistika*. [Theory of Probability and Mathematical Statistics]. Moscow.

6. Kurok, O. I. (2017). *Prohrama pidhotovky fakhivtsiv z fizychnoho vykhovannya i sportu do reabilitatsiynoyi roboty z dit'my z obmezhenymy*

fizychnymy mozhlyvostyamy. [The program of training of specialists in physical education and sports for rehabilitation work with children with disabilities]. Kramatorsk.

7. Matveyev, L. P. (1999). *Osnovy obshchey teorii sporta i sistemy podgotovki sportsmenov*. [The fundamentals of the general theory of sports and the system of training athletes]. Kyiv.

8. Suslakov, B. A. (1982). *Statisticheskiye metody obrabotki rezul'tatov izmereniy*. [Statistical methods for processing measurement results]. Moscow.

9. *Teoriya i metodika fizychnoho vospitaniya: uchebnik*. (2003). Theory and methods of physical education: a textbook]. Kyiv.

10. Tyurin, YU. N. (1998). *Statisticheskiy analiz dannykh na komp'yutere*. [Statistical analysis of data on a computer]. Moscow.

11. Kholodov, ZH. K. (2001). *Teoriya i metodika fizychnoho vospitaniya*. [Theory and Methods of Physical Education]. Moscow.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ДОЛИННИЙ Юрій Олексійович – кандидат педагогічних наук, доцент, докторант кафедри педагогіки і методики технологічної освіти Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

DOLINNYI Yuriy Oleksiyovych – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate professor, doctoral student of the department of pedagogy and methodology of technological education Glukhiv National Pedagogical University named after O. Dovzhenko.

Circle of scientific interests: professional training of future specialists.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.
Рецензент – д.п.н. професор О. М. Ткаченко.

УДК 37.042:612.821.3

РАЦУЛ Анатолій Борисович –

кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ЗАВІТРЕНКО Долорес Жораївна –

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри методик дошкільної та початкової освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

КУРЯТА Ірина Георгіївна –

кандидат медичних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та здоров'я людини Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

e-mail: pednauk@ukr.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ ОСНОВ КОРЕКЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ОБМЕЖЕНИМИ РОЗУМОВИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасній суспільстві спостерігається стійка тенденція

утруднення соціальної адаптації випускників спеціальних шкіл, що викликає необхідність вдосконалення трудового навчання як